

УДК 339.92(477)

Л.С. Ринейська, к.е.н., доцент
кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Полтавський національний технічний університет

Ludmila Sergeevna Ryneyskaya
PhD, Associate Professor of International Economics
and marketing
Poltava National Technical University
named Yuri Kondratyuka,

Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями
в умовах інтеграції у світовий економічний простір

**Ukrainian co-operation with international financial organizations
in terms of integration to world economic space**

У статті автор досліджує інтеграцію України у світовий економічний простір. Проаналізована роль міжнародних фінансових організацій у розвитку глобальної економіки. Визначено значення співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями для розвитку її економіки. Розкриті негативні і позитивні наслідки цього співробітництва для української економіки. Обґрунтовані перспективи розвитку відносин України з міжнародними фінансовими організаціями.

Ключові слова: міжнародні фінансові організації, глобальна економіка, інтеграція України у світовий економічний простір

The author explores in this article the Ukraine's integration to world economic space. The role of international financial organizations for global economy development is analyzed. The meaning of Ukrainian co-operation with international financial organizations is determined. The negative and positive consequences of this

co-operation for Ukrainian economy are defined. Perspectives of the relations' development between Ukraine and international financial organizations are proved.

Key words: international financial organizations, global economy, Ukraine's integration to world economic space

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Сучасна глобалізація сприяє відкритості національних економік, активізує їх зовнішньоекономічні відносини. Україна реалізує свою стратегію інтеграції у світовий економічний простір. Одним з важливих заходів у цьому напрямі, який вона здійснює, – це формування співробітництва із різними міжнародними організаціями, у тому числі фінансовими, адже вони відіграють важливу роль як у регулюванні світової економіки, так і в допомозі економічного розвитку окремих країн світу. Тому питання взаємовідносин України із міжнародними фінансовими організаціями є актуальним, а його дослідження має значний науковий і практичний інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Зважаючи на важливість питання інтеграції України у світовий економічний простір та її відносини, у цих умовах, із міжнародними фінансовими організаціями, його досліджували цілий ряд вчених. Наприклад, П. Куцик, О. Ковтун, Г. Башнянин, В. Шевчук аналізували проблеми та перспективи інтеграції економіки України в глобальне господарство. Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська, О.А. Урбан розглядали сучасні особливості інтеграції України у світовий економічний простір. Т. Мельник досліджувала реалії та перспективи розвитку зовнішньоекономічного сектору України. В.П. Колосова вивчала теоретичні аспекти впливу міжнародних фінансових організацій на економічний розвиток країни, а разом з І.М. Івановою досліджувала співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями. Н.Є. Скоробогатова і Н.М. Балєва розглядали можливості удосконалення механізму фінансового співробітництва між Україною та ЄС. А.В. Бохан та А.Г. Цибуляк аналізували екологічний аспект співпраці України з міжнародними організаціями. Отже, вчені

розглядали певні аспекти зовнішньоекономічної діяльності України та її відносин з міжнародними організаціями, у тому числі і фінансовими. Але комплексний аналіз співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями, її значення для інтеграції держави у світове господарство та вплив на національну економіку в умовах сучасної глобалізації не отримали достатнього висвітлення у науковій літературі.

Метою статті є дослідження співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах її інтеграції у світовий економічний простір та його результати для української економіки.

Виклад основного матеріалу. Сучасна економіка все більше набирає глобального характеру. Її функціонування потребує відповідної фінансової системи, що сприяло виникненню міжнародних фінансових організацій.

Україна, інтегруючи у світову економіку, почала будувати відносини із міжнародними організаціями, насамперед із фінансовими, з метою забезпечення рівноправної участі у міжнародних інтеграційних процесах через ефективне залучення і використання кредитних ресурсів, створення умов для сталого економічного зростання та формування сучасної ринкової економіки [1, с.69].

Ставши у 1992 р. членом Міжнародного валютного фонду (МВФ), Україна водночас увійшла до структури Світового банку (до складу якого входять Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародний центр урегулювання інвестиційних спорів). Документом, на базі якого останнім часом України взаємодіяла з групою Світового банку, була Стратегія партнерства з Україною на період 2012 – 2016 рр., де зазначалося, що їх співпраця спрямована на допомогу уряду України в реалізації програм економічних реформ [2, с. 35].

Серед спільних проектів із Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) можна назвати:

- розвиток міської інфраструктури (сума позики – 140 млн. дол. США);

- передача електроенергії (сума позики – 200 млн. дол. США);
- реабілітація гідроелектростанцій (сума позики – 166 млн. дол. США);
- проект енергоефективності (сума позики – 200 млн. дол. США);
- поліпшення автомобільних доріг і безпека руху (два проекти) (загальна сума позики – 850 млн. дол. США) [2, с. 36-37; 3, с. 34].

Стратегія євроінтеграції сприяла налагодженню співпраці України з європейськими фінансовими інституціями. До структури ЄС відносяться: Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР), який входить до системи провідних міжнародних фінансових установ із найвищим кредитним рейтингом – AAA; Європейський центральний банк (ЄЦБ), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський інвестиційний фонд. За інформацією Міністерства фінансів України станом на 1 січня 2014 р. портфель ЄБРР у нашій державі налічував 337 проектів із загальним обсягом фінансування 8,7 млрд. євро. Галузева структура кредитного портфеля проектів ЄБРР у державному секторі економіки була такою: 50% – на фінансування проектів розвитку транспортної інфраструктури, 39% – на підтримку проектів в енергетичній сфері, 8% – у фінансовій сфері, 2% – на зв'язок, 1% – на розвиток муніципалітетів [4, с. 74; 2, с.37-38].

Взагалі Європейський Союз та інститути, що входять до його складу, є найважливішими фінансовими донорами України. З 1991 р. обсяг фінансової допомоги ЄС Україні щорічно збільшується. На початку 2014 р. Єврокомісія ухвалила пакет фінансової допомоги для України, у рамках якого вона може отримати до 12 млрд. євро до 2020 р. До нього входять гранти з європейського бюджету (до 1,57 млрд. євро), макрофінансова допомога (1,61 млрд. євро), а також позики від Європейського інвестиційного банку (ЄІБ, до 3 млрд. євро) і Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР, до 5 млрд. євро). У 2015 р. пакет збільшено ще на 1,8 млрд. євро макрофінансової допомоги [4, с. 74].

Актуальною для України є спільна з ЄС реалізація проектів у сфері радіаційної безпеки, яка поєднує модернізацію саркофагу за допомогою ЄБРР, Фонду «Укриття» і Фонду ядерної безпеки та створення Чорнобильського

біосферного заповідника, розробку проектів будівництва сховищ для радіоактивних відходів [5, с. 63].

Необхідно відмітити також активну співпрацю України з Міжнародним валютним фондом. За наявними даними, внаслідок співробітництва з МВФ у межах кредитних програм протягом 1994 – 2002 рр. Україна отримала 4289,1 млн. дол. США, протягом 2008 – 2013 рр. – 14430 млн. дол. США. У квітні 2014 р. МВФ була затверджена програма stand by, за якою Україна протягом наступних двох років повинна була отримати 17,1 млн. дол. США [2, 14, с. 41-42].

Але економічний розвиток України потребуватиме і далі значного фінансування. Наприклад, за даними експертів, у контексті конкурентних переваг економіки України в рамках євроінтеграційного та глобалізаційного процесів збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій, варто очікувати у галузях: сільськогосподарського машинобудування, фармацевтичної та медичної промисловості, промисловості будівельних матеріалів, електроенергетиці, нафтогазової промисловості, зв'язку, в агросекторі [6, с. 16]. В разі ж недостатнього отримання інвестицій, необхідність структурної реформи економіки України, розвитку її інноваційних галузей знову зумовить отримання кредитів міжнародних фінансових установ.

Висновки та пропозиції. Отже, у процесі своєї інтеграції у світовий економічний простір Україна демонструє активну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями. Але практика цієї співпраці свідчить про наявність негативних і позитивних сторін.

До основних проблем, що постають у фінансовому співробітництві України з ЄС та іншими міжнародними організаціями належать [7, с. 51; 4, с.76]:

- 1) неефективна діяльність апарату службовців і фахівців, залученого до процесу розробки і виконання проектів міжнародних фінансових операцій; надмірний бюрократизм під час підготовки кредитної заявки, що спричиняє

збільшення терміну затвердження кредиту міжнародними фінансовими установами;

2) непрозорість роботи із коштами міжнародних організацій;

3) недостатня підтримка малого і середнього бізнесу як на законодавчому рівні, так і в плані реальних фінансових програм;

4) низькі темпи упровадження реформ призвели до необхідності запозичення коштів у МВФ, ЄС та ін., що спричинило надвисокий рівень заборгованості, яка у 2015 р. становила 79,4% до ВВП. Сьогодні ця заборгованість перед міжнародними організаціями невпинно зростає.

Але в той же час існують чинники, що демонструють позитивну тенденцію співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями:

1) сам факт відносин України із міжнародними організаціями є важливим кроком у напрямі інтеграції її до світового економічного простору;

2) членство України у міжнародних організаціях збільшують її авторитет як суб'єкта світової економіки, поширюють економічні відносини. Наприклад, членство у МВФ сприяло входженню України і до структури Світового банку;

3) діяльність міжнародних організацій спрямована на підтримку структурних реформ економіки України; підвищенню ефективності національного господарства.

Отже, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, сприяє вирішенню багатьох фінансово-економічних і соціальних проблем України. Крім того, вона свідчить про прагнення України інтегруватися у світову економіку і допомагає зробити суттєві кроки у цьому напрямі. Метою політики співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями має стати забезпечення рівноправної участі у міжнародних інтеграційних процесах через ефективне залучення і використання кредитних ресурсів, створення умов для сталого економічного зростання та формування сучасної ринкової економіки.

Для того, щоб підвищити рівень співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями та її віддачу для національної економіки, доцільно розробляти проекти міжнародних фінансових операцій із конкретно

визначеним, максимально ефективним спрямуванням коштів; а отримавши ці кошти, жорстко контролювати їх використання. Це дозволить здійснити структурну реформу економіки України, сприяти її інноваційному розвитку, а в результаті – підвищити конкурентоспроможність національної економіки, що допоможе їй успішно інтегрувати у світовий економічний простір.

Література

1. Колосова В.П. Вплив міжнародних фінансових організацій на економічний розвиток країни: питання теорії / В.П. Колосова // Економіка України. – 2016. – № 12. – С. 61 – 71.
2. Колосова В.П. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: сучасний стан та перспективи розширення / В.П. Колосова, І.М. Іванова // Фінанси України. – 2014. – № 11. – С. 33 – 47.
3. Цибуляк А.Г. Фінансування екологічних програм міжнародними організаціями в Україні / А.Г. Цибуляк // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 8. – С. 32 – 35.
4. Скоробогатова Н.Є. Удосконалення механізму фінансового співробітництва між Україною та ЄС / Н.Є. Скоробогатова, Н.М. Балева // Економіка та держава. – 2016. – № 12. – С. 72 – 77.
5. Бохан А.В. Екологічний вектор комерційної дипломатії: Україна та Німеччина / А.В. Бохан // Економіка України. – 2016. – № 4. – С. 57 – 67.
6. Куцик П. Інтеграція економіки України в глобальне господарство: проблеми та перспективи / П. Куцик, О. Ковтун, Г. Башнянин, В. Шевчук // Економіст. – 2017. – № 2. – С. 11 – 19.
7. Мельник Т. Зовнішньоекономічний сектор України: реалії та перспективи / Т. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016. – № 4. – С. 38 – 55.

8. Галазюк Н.М. Сучасні особливості інтеграції України у світовий економічний простір / Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська, О.А. Урбан // Економічний часопис – XXI. – 2014. – № 9/10. – С. 14 – 17.

References

1. Kolosova, V.P. (2016), “The impact of the international financial institutions in economic development: theory”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 12, pp. 61–71.
2. Kolosova, V.P. and Ivanova, I.N. (2014), “Cooperation of Ukraine with international financial organizations: current situation and prospects of expansion”, *Finansy Ukrainy*, vol. 11, pp. 33–47.
3. Tsybulyak, A.G. (2016), “Financing of environmental programs by international organizations in Ukraine”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 8, pp. 32–35.
4. Skorobogatova, N.E.(2016),“The mechanism of financial cooperation between Ukraine and the EU”, *Ekonomika ta derzhava*, vol.12, pp. 72–77.
5. Bohan, A.V. (2016), “Environmental vector commercial diplomacy,Ukraine and Germany”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 4, pp. 57–67.
6. Kutzyk, P. Kovtun, O. Bashnyanyn, G. and Shevchuk, V. (2017), “Integration of Ukraine into the global economy: problems and prospects”, *Ekonomist*, vol. 2, pp. 11–19.
7. Melnyk, T. (2016), “Ukraine's external sector: realities and prospects”, *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 38–55.
8. Galaziuk, N.M. Zelinsky, O.N. and Urban, O.A. (2014), “Modern features of Ukraine's integration into the world economy”, *Ekonomichnyj chasopys–XXI*, vol. 9/10, pp. 14–17.